

Wydział Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego

Katedra Systemów Finansowych Gospodarki

Zakład Bankowości i Rynków Pieniężnych

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr Agnieszki Skręt-Bednarz

pt. „Wpływ zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych w specjalnych strefach ekonomicznych na wartość przedsiębiorstwa”

I. Uwarunkowania formalnoprawne przygotowania recenzji rozprawy doktorskiej

Pismem z dnia 30 maja 2023 r. Nr 60/2022/2023 Pan Profesor dr hab. Grzegorz Kończak, Przewodniczący Komitetu Naukowego Dyscypliny Ekonomia i Finanse Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, poinformował o powołaniu Recenzenta przez Komitet Naukowy Dyscypliny Ekonomia i Finanse w rozprawie doktorskiej Pani mgr Agnieszki Skręt-Bednarz pt. „Wpływ zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych w specjalnych strefach ekonomicznych na wartość przedsiębiorstwa” oraz zwrócił się o przygotowanie recenzji rozprawy doktorskiej. Recenzent wyżej wymienione pismo oraz rozprawę doktorską otrzymał w dniu 6 czerwca 2023 r. i podjął się przygotowania recenzji zawierającej ocenę:

- 1) oryginalności rozwiązania problemu naukowego;
- 2) ogólnej wiedzy teoretycznej;
- 3) umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej przez Autorkę rozprawy doktorskiej.

II. Temat rozprawy doktorskiej

Wybór tematu rozprawy doktorskiej pt. „Wpływ zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych w specjalnych strefach ekonomicznych na wartość przedsiębiorstwa”, jako rozprawy w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie Ekonomia i Finanse, w ocenie Recenzenta w pełni zasługuje na uznanie. Tematyka obszaru wartości przedsiębiorstwa w kontekście działalności w specjalnych strefach ekonomicznych i zwolnień podatkowych jest zjawiskiem stosunkowo mało rozpoznanym w aspekcie naukowym. Przygotowanie rozprawy

w przedmiotowym temacie wpisuje się również w obszar praktyki gospodarczej. Temat rozprawy doktorskiej należy ocenić pozytywnie, zarówno ze względu na aspekt prowadzenia badań naukowych, jak też jego wyjątkową oryginalność.

III. Cel pracy oraz hipotezy

Autorka formułuje problem badawczy w kontekście możliwości ustalenia, czy uzyskanie pomocy publicznej w specjalnej strefie ekonomicznej w formie zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych zawsze prowadzi do wzrostu wartości przedsiębiorstwa.

W rozprawie Autorka formułuje dwa główne cele:

- 1) ocena z perspektywy finansów przedsiębiorstwa różnic w zasadach kalkulacji wartości pomocy publicznej w specjalnych strefach ekonomicznych w formie zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych wynikających z przepisów oraz stanowisk organów podatkowych i orzecznictwa sądowego;
- 2) adaptacja modelu ekonomicznej wartości dodanej do szacowania wartości pomocy publicznej w specjalnych strefach ekonomicznych w formie zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych dla przedsiębiorstwa.

Jako cel metodyczny Autorka stawia możliwość wykazania przydatności zastosowania miar efektywności finansowej do oceny konsekwencji wykorzystania pomocy publicznej w specjalnych strefach ekonomicznych w formie zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych oraz skonstruowanie metody szacowania wartości publicznej w specjalnych strefach ekonomicznych w formie zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych. W ocenie Autorki cele użyteczne rozprawy doktorskiej polegają na weryfikacji metody szacowania wartości pomocy publicznej w specjalnych strefach ekonomicznych w formie zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych z perspektywy finansów przedsiębiorstwa na wybranych studiach przypadków oraz porównaniu wartości pomocy publicznej oszacowanej na podstawie skonstruowanej metody z wartościami pomocy publicznej ustalonymi na podstawie przepisów oraz stanowisk organów podatkowych i orzecznictwa sądowego.

W zakresie teoriopoznawczym rozprawa ma na celu identyfikację czynników determinujących wartość pomocy publicznej w specjalnych strefach ekonomicznych w formie zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych oraz identyfikację wpływu zasad korzystania z pomocy publicznej w specjalnych strefach ekonomicznych w formie zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych na finanse przedsiębiorstwa.

Intencją Autorki jest zatem zwrócenie uwagi na aspekt wartości przedsiębiorstwa prowadzącego działalność w specjalnej strefie ekonomicznej w kontekście udzielonej pomocy

publicznej w obszarze zwolnienia podatkowego. W ocenie Recenzenta dwa podstawowe cele rozprawy doktorskiej zostały sformułowane prawidłowo i w pełni korespondują z jej tematem.

We wstępie pracy Autorka w rozprawie doktorskiej formułuje trzy hipotezy badawcze:

- 1) realizacja inwestycji w specjalnej strefie ekonomicznej nie jest warunkiem wystarczającym przyrostu wartości przedsiębiorstwa wynikającego z prawa do zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych;
- 2) sposób rozliczeń podatkowych w specjalnej strefie ekonomicznej wpływa na zmniejszenie wartości tarczy podatkowej;
- 3) wartość pomocy publicznej ustalona zgodnie z zasadami wynikającymi ze stanowisk organów podatkowych i orzecznictwa sądowego nie odpowiada wartości tej pomocy dla przedsiębiorstwa.

W rozprawie doktorskiej Autorka nie podjęła się próby sformułowania tezy, tj. stwierdzenia, które zawsze jest prawdziwe. Autorka formułuje wyłącznie hipotezy, które są twierdzeniami, wymagającymi weryfikacji co do ich prawidłowości lub zaprzeczenia. W ocenie Recenzenta sformułowane przez Autorkę hipotezy to raczej wnioski z przeprowadzonych badań. Zdaniem Recenzenta bardziej właściwa byłaby forma przygotowania w oparciu o prawidłowo sformułowane cele pytań badawczych, a nie hipotez.

W rozprawie doktorskiej Autorka prowadzi badania w oparciu o metody ilościowe oraz jakościowe. Badania własne przeprowadzone przez Autorkę opierają się na metodach wnioskowania: dedukcji, indukcji oraz analizy związków przyczynowo-skutkowych. Zastosowane przez Autorkę metody badawcze w ocenie Recenzenta są właściwe dla dyscypliny Ekonomia i Finanse oraz tematu rozprawy doktorskiej.

IV. Ocena formalna i merytoryczna rozprawy doktorskiej

Na rozprawę doktorską składają się: wstęp, cztery rozdziały, zakończenie, bibliografia, spis tabel, spis rysunków, spis wykresów oraz załączników (s. 521, w tym sam tekst rozprawy doktorskiej bez załączników s. 262).

We wstępie Autorka formułuje problem badawczy, cele rozprawy, hipotezy oraz dokonuje opisu poszczególnych rozdziałów rozprawy doktorskiej.

W rozdziale pierwszym Autorka przedstawia ogólną charakterystykę specjalnych stref ekonomicznych, regulacji Unii Europejskiej dotyczących pomocy publicznej w ramach specjalnych stref ekonomicznych i harmonizacji krajowych regulacji prawnych w tym zakresie. W rozdziale drugim Autorka przedstawiła formalno-prawne zasady ustalania wartości pomocy publicznej w specjalnych strefach ekonomicznych w formie zwolnienia z podatku

dochodowego od osób prawnych jako obowiązujące metody określenia maksymalnych korzyści z tytułu działalności w takich strefach. Autorka przedstawiła pojęcie intensywności pomocy publicznej, kategorie kosztów kwalifikowanych, zasady dyskontowania pomocy publicznej, a także sposób kalkulacji wartości pomocy publicznej w specjalnych strefach ekonomicznych.

W rozdziale trzecim Autorka prezentuje własną metodę szacowania wartości zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych w specjalnej strefie ekonomicznej z perspektywy przedsiębiorstwa. W rozdziale tym Autorka dokonuje oceny walorów aplikacyjnych poszczególnych metod ustalania wartości przedsiębiorstwa dla celów konstruowanej metody. Autorka prezentuje również założenia i koncepcję konstruowanej metody.

W rozdziale czwartym Autorka prezentuje efekty zastosowania metody szacowania wartości pomocy publicznej w formie zwolnienia z podatku dochodowego w specjalnych strefach ekonomicznych na empirycznych przykładach funkcjonujących przedsiębiorstw. Rozdział ten zawiera podsumowanie przeprowadzonych studiów przypadków wraz z przedstawieniem wniosków.

W zakończeniu Autorka przedstawia uogólnione podsumowanie przeprowadzonych badań.

Poniżej Recenzent przedstawia spostrzeżenia co do strony merytorycznej i formalnej rozprawy doktorskiej:

1. Recenzent wysoko ocenia rozprawę doktorską pod względem merytorycznym i oryginalności prowadzonych badań. Autorce udało się przygotować własną metodę oszacowania wartości przedsiębiorstwa w kontekście udzielanej pomocy publicznej. Autorka wykazała się dużą wiedzą w zakresie udzielania i obliczania pomocy publicznej, jak również problematyki szacowania wartości przedsiębiorstw.
2. Na podkreślenie zasługuje również interdyscyplinarny charakter rozprawy doktorskiej – oprócz dyscypliny Ekonomia i finanse należy zauważyć wątki badawcze odnoszące do dyscypliny Nauki prawne oraz dyscypliny Nauki o zarządzaniu i jakości.
3. Zdaniem Recenzenta najsilniejszą stroną rozprawy doktorskiej stanowią rozdziały trzeci i czwarty. W ocenie Recenzenta wątek badawczy poruszony przez Autorkę powinien być kontynuowany w przedmiocie formułowania bardziej szczegółowych rozwiązań w obszarze wartości przedsiębiorstw w kontekście udzielania pomocy publicznej.
4. Recenzent pozytywnie ocenia dobór wykorzystanych w rozprawie doktorskiej pozycji literatury oraz sposób wykorzystanych materiałów empirycznych. Bibliografia (literatura zwarta i artykuły) ogółem obejmuje 118 pozycji, ponadto Autorka odwołuje się do

29 źródeł internetowych, 43 aktów prawnych oraz 17 pozycji orzecznictwa i piśmiennictwa. Na podkreślenie zasługuje również znaczna liczba pozycji literatury i artykułów obcojęzycznych.

5. Recenzent nie znajduje uzasadnienia co do anonimizacji przedsiębiorstw, zwłaszcza w kontekście wskazania branży oraz nazw przedsiębiorstw wykorzystanych jako benchmark.
6. Mimo podkreślanego przez Recenzenta jako zaleta interdyscyplinarnego charakteru rozprawy doktorskiej styl piśmiennictwa oraz przygotowanie przypisów i bibliografii w obszarze aktów prawnych wskazują, że Autorka nie porusza się tak biegle w obszarze nauk prawnym w takim samym stopniu jak w obszarze ekonomii i finansów.
7. Recenzent nie zgadza się ze stwierdzeniem zawartym w rozprawie doktorskiej, że Autorka prowadzi badania w obszarze ekonomicznej analizy prawa. Recenzent zauważa wyłącznie przedstawienie i analizę regulacji prawnych oraz rozstrzygnięć sądowych lub administracyjnych w kwestiach dotyczących zastosowanych zwolnień podatkowych w specjalnych strefach ekonomicznych. Recenzent nie znalazł propozycji wniosków *de lege ferenda* oraz propozycji rozwiązań prawnych.
8. Treść recenzowanej rozprawy doktorskiej w pełni odpowiada jej tytułowi, jednak Recenzent zgłasza zastrzeżenia co do struktury rozprawy doktorskiej. Rozprawa doktorska, co do zasady, powinna być ona sformułowana w sposób od ogółu do szczegółu. Zdaniem Recenzenta rozprawa doktorska powinna rozpoczynać się od kwestii swobody świadczenia usług i zasad konkurencji, następnie przejść do problematyki dozwolonej pomocy publicznej w aspekcie prawa Unii Europejskiej oraz regulacji prawa krajowego, przedstawienia specjalnych stref ekonomicznych jako możliwości zastosowania narzędzi wsparcia w obszarze pomocy publicznej, a następnie – rozdziału związanego z autorskim podejściem do szacowania wartości dodanej przedsiębiorstwa i rozdziału empirycznego. Recenzent dostrzega brak tak prowadzonego wywodu zwłaszcza w rozdziale pierwszym i drugim.
9. Autorka w rozprawie doktorskiej wskazuje na „ograniczenia dodatkowych elementów i uwarunkowań o znikomym wpływie na wnioski końcowe” (s. 12). Zdaniem Recenzenta powyższe stwierdzenie powinno być traktowane albo jako założenie, albo być wynikiem prowadzonych analiz.
10. Za niewłaściwe Recenzent uważa posługiwanie się przez Autorkę pojęciem „Wspólnoty Europejskiej”, w kontekście zmian jakie zaszły w Unii Europejskiej.

11. Dyskusyjne, zwłaszcza w kontekście Polski jest stwierdzenie, że podstawowym czynnikiem wzrostu jest innowacyjność (s. 24).
12. Recenzent ma również zastrzeżenia co do stylu piśmiennictwa oraz aspektów formalnych rozprawy. Przykładowe pojęcia użyte zdaniem Recenzenta w niewłaściwej formie to „adekwatnych do działalności strefowych” (s. 4), „wartości publicznej” (s. 4), „art. 6 ust. 2 ustawy nowelizowanej” (s. 36), „zgodnie z przepisami przedsiębiorca ma prawo” (s. 55). Recenzent zauważa również uchybienia stylistyczne, redakcyjne oraz interpunkcyjne. Przykładem mogą być usterki w przypisach (niewłaściwe przytaczania odwołań i bibliografii aktów prawnych). Powyższe usterki powinny zostać skorygowane przed ewentualnym opublikowaniem rozprawy doktorskiej.

V. Konkluzja

Problem badawczy podjęty przez Autorkę w rozprawie doktorskiej jest istotny i aktualny z punktu widzenia dyscypliny Ekonomia i Finanse oraz praktyki prowadzenia działalności gospodarczej, w szczególności inwestowania w specjalnych strefach ekonomicznych. W przygotowanej rozprawie doktorskiej Autorka wykazała się oryginalnością przedstawienia rozwiązania problemu naukowego, wysokim poziomem ogólnej wiedzy teoretycznej i praktycznej w badanym zakresie, a także – mimo pewnych uwag odnoszących się do strony merytorycznej, metodologicznej oraz formalnej – umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Wątpliwości oraz uwagi sformułowane przez Recenzenta nie mają wagi o charakterze krytycznym, stanowiąc raczej wskazówki do wykorzystania przez Autorkę w przypadku prowadzenia dalszych prac badawczych. Na szczególne podkreślenie zasługują interdyscyplinarny charakter pracy oraz aplikacyjny charakter prowadzonych badań w aspekcie wykorzystania metod o charakterze ilościowym. Realizacja postawionego w rozprawie doktorskiej celu przyczyniła się do wypełnienia wskazanej przez Autorkę luki badawczej, a badania w obszarze wartości przedsiębiorstwa w kontekście udzielonej pomocy publicznej powinny być kontynuowane.

W konkluzji Recenzent stwierdza, że recenzowana rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, potwierdza ogólną wiedzę teoretyczną Autorki oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia przez Autorkę pracy naukowej, zatem spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789, z późn. zm.). W związku z powyższym Recenzent wnioskuje o dopuszczenie rozprawy doktorskiej do publicznej obrony.